

244

Fehér háború

Rekordhó, rekordkiadás

Mitől szenved a gyalogos?

Szinte haditudósítást kell írni a minden esztendőben kiújuló fehér háborúról, a hó elleni küzdelemről. Nemcsak Budapesten vívtak hőcsatát: a harc természetesen az egész országra kiterjedt és vidéken a magasból alászálló inváziós sereg nemegyszer átmeneti győzelmet aratott. A fővárosban viszont a sok és heves támadás ellenére 1969–70 telén többnyire sikerült az elhárítás. Nagyobb forgalmi akadályokat a havazás nem okozott. A gyalogos közlekedés ellenben nem mindig volt akadálytalan és ebben nemcsak a hó a hibás.

A védősereg főhadiszállása a budapesti Kún utcában van: itt a Köztisztasági Hivatal. Itt székel a vezérkar, továbbá a hadműveleteket közvetlenül irányító köztisztasági főosztály, amely az év más szakában főleg a por elleni háborút irányítja, de minden esztendőben, november 10-től készenlélettel rendel el a hó ellenében.

Hóstratégia

A mostani télen a szokottnál korábban állott be a havazás. 1969. november 7-én hullott le az első hó, noha csupán egy centiméter magasságot ért el, kisriadóra mégis okot adott. Felvonultatták a gépesített homokszórókat, amelyek még ha csak nyomokban is jelentkeznek a hó, a csúszás veszedelem-től védelmezik a gépkocsikat.

A november eleji havazást sürű egymásutánban követte a többi. A főváros 24 pontján levő csapatokat, e sorok nyomdába adásáig számítva, harmincöt esetben kellett mozgósítani. Ennyiszor hullott a hó, gyakran és bőségesen. Ezen a télen a legkiadósabb havazás december 7-ét és 8-át tette emlékezetessé. A két egymást követő napon úgyszólván szünet nélkül esett a hó, végül is 37 centiméter vastag fehér lepellel vont a várost.

Az idej, a sűrűn ismétlődő havazások következtében az évtized leghavasabb tele. Eddig 1962–63 tartotta a rekordot, 155 centiméterrel, ezt a szintet azonban a mostani már február végéig meghaladta 179 centiméterrel is több csapadékával. (Ennyi hó húsz éve nem esett, de évszázadonként is ritka ekkora hómagasság. Megközelítőleg ilyen dús havazás 1928/29 telét tette emlékezetessé. Akkor március végéig esett a hó.)

A főerő, a teljesen gépesített 21 hadoszlop 79 motorizált egysége kerületi határoktól függetlenül indult csatába. Az egyik, a legerősebb, 11 egységből álló oszlop a Nagykörutat, a Mártírok útját, a Krisztina körút egy részét, az Alkotás utcát, a Villányi út végét a Budaörsi útig, a Karolina utat, a Bocskai utat, a Schönherz Zoltán és az Irinyi József utcát köteles megtisztítani. A többi oszlop pedig a fővárosból kivezető útvonalakat. Amíg csak három centiméteres a

hó, a homokszórók és a hóseprő gépek állnak csatasorba. Ha nagyobb a havazás, megindulnak a hóekék is, utánuk ismét a homokszórók járnak végig az utat. A gépek nyomában megjelenik a gyalogság, hogy a járda szélén kupacokba hordja a havat. Azután jönnek a teherautók és a Duna-part három kijelölt hólerakodó-helyére szállítják.

A kerületek gépi szervezete kevésbé erős. A sok utcás Józsefvárosban két hóekére, egy félautomata homokszóróra, a hószállítás-hoz pedig 20 teherautóra hárul a tennivaló. Ennyi gép kevés — de több nincsen.

Gépek és önkéntesek

Nagy a szerepe az emberi erőnek. A havazástól függően a mozgósítási terv három fokozatban állapítja meg létszámukat. A VIII. kerületben három műszakban 16, vagyis összesen 48 csapatot állítanak össze, mindegyik élén egy hivatásos úttisztító, illetve hőeltakarításra is kiképzett alkalmi munkás a parancsnok. Első fokú mozgósításnál 150, nagyobb havazás esetén 200, még nagyobb, harmadfokú havazásnál 300 rendkívüli hómunkással töltik fel a csatarendet. Persze csak akkor, ha akad ennyi önként jelentkező.

A többi kerületben nagyjából hasonlóan szervezett a csatarend, és valamennyiben az önkéntesek hiánya gyengíti a hatást. Ez azonban tulajdonképpen — ha bosszszantó is — örvendetes, mert a nappal 70, éjszaka 90 forintos zsoldért sem sokan vállalkoznak nyolc órán át hőeltakarításra. Egy-kétezer mindenféle foglalkozású és korú férfi, nő azért többnyire akad. Vannak közöttük középiskolások, de még hetvenen felüli emberek is. Némelyiknek talán csak szórakozásra kell néhány forint, másokat komoly szükség hajt ki a havas utcára, de soha sincsenek elegenden. Fagyban több a jelentkező, olvadásnál kevesebb, senki sem szereti a latyakot.

Tudományos módszerrel kiszámították, hogy a főváros egész területén 14 600 munkás nyolc óra leforgása alatt teljesen eltakaríthatná a havat, ha az nem vastagabb 5 centiméternél. Minden további centiméter 14 százalékkal növeli az emberrészesületet és ezen a télen ritkán hullott hét centiméternél kevesebb. 16–17 000 rendkívüli hómunkásról azonban a hóháború vezérkara ábrázolni sem mer.



HÓEKE A PESTI UTCÁN

Ennyi hó húsz éve nem esett

Még szerencse, hogy vannak gépek, és pedig ha mindegyik üzemképes, egyszerre 228 téli célgépet tudnak bevetni. A szükséglet azonban 650 lenne. Tavaly 18 különleges gépkocsival növekedett az arzenál, az idén a későbbi hónapokban (a kiselejtezték pótlását számításba sem véve) tíz és fél millió forint költséggel további 23 új géppel növekszik a sereg ütőképessége.

Jelenleg 34 darab ZIL—130 szovjet gyármányú gép, sokféle munkagéppel felszerelhető autó jelenti a legnagyobb erőt. Ekével, sóprúval tisztítják a havat, de homokot is szór. Idén még kilenc ilyen okos masina érkezésében reménykednek. Jól használható, különösen hegyvidéken, a 12 Mercedes-Unimog terepjáró, amelyre szintén mindenféle munkagép kapcsolható.

A vegyi háború eszközei sem hiányoznak a hó elleni hadjáratból. Immár klasszikus vegyi fegyvernek számít a só. Szükség szerint 15–50 százalékos arányban keverik a szórásra használt homokhoz.

De nemcsak nátriumkloriddal veszik fel a harcot a hó ellen. Az NDK-ból importált magnéziumkloridot locsolókocsikból permetezik három útvonalon, hogy a hó gyorsan elolvadjon. A Ferihegyi repülőtérre vezető út az egyik, a másik pedig a Budakeszi út, amely meredek és az egyetlen összekötő kapocs Budakeszi és a főváros között. Ha ez az út járhatatlan lenne, sok ezer munkába járó nem jutna be Pestre. Az ugyancsak meredek Szépvölgyi úton két autóbusszvonalon közlekednek a sűrűn lakott környékről a városba.

Ha megáll a busz

Az utakon tehát, ha nem is kis nehézséggel, de általában lebonyolítható a forgalom. Csakhogy gyalogjárók is vannak a világon. Számukra a járdát a házfelügyelők tisztítják meg (ahol megtisztítják). A főútvonalakon mostanában kevesebb a panasz. Tisztogatni azonban csak a kemény burkolatú járdát kötelesek. Beépítetlen telkek előtt is a tulajdonos, legtöbb esetben tehát a Fővárosi Ingatlanke-

zelő Vállalat gondja lenne a hőeltakarítás. Lehet, hogy a vállalat nem tud erről?

Terek és parkok mellett a nem kemény burkolatú járdák hőtalánítása szintén nem a Köztisztasági Hivatal feladata. Úgy látszik, ez a senki földje.

A Budapesti Közlekedési Vállalat is küld segédhadat a hófrontra, hogy felszabadítsa a villamosmegállók járdaszigeteit. Ugyanennek a vállalatnak másik ágazata, az autóbusszüzem viszont már nem gondoskodik arról, hogy utasai zavartalanul megközelítsék megállóit. Különösen nehéz az utasok helyzete ott, ahol a járdát nem aszfalt vagy kő burkolja.

A hókupacolók konzervatívizmusa sok autóbusszmegállónál szintén akadályt emel és ebben némely házfelügyelő éppúgy hibás, mint a hivatásos úttisztító csapatparancsnokok. Oda halmozzák a havat, ahová régen, akkor, amikor még nem jártak a nagyobb területet igénylő csuklós buszok.

51 millió

Az autóbusszra felszállást megnehezítik a hóekék is. A járdaszegély széléhez tolják a havat és ha nagy a hóesés, tekintélyes dombokat emelnek belőle. A buszvezetők éppen ezért kocsijukkal nem simulnak a járdához, és így az utasok sokszor a fagyos vagy olvadó hóba bokáig süppedve érik csak el a lépcsőt.

A zebra csupán akkor kerül sorra, amikor a lapátok odaérnek. Egyébként maguk a gyalogjárók tipornak utat, közben a városi félcipőkbe, de a magasszárúakba is, befolyik a hó. Budapesten ez is hozzátartozik a tél örömeihez, amíg valami szellemes kispépet ki nem találunk az átkelők helyek gyors megtisztítására.

Még annyit, hogy a mostani tél hadikiadása — a régebben beszerzett gépek költségein felül — már február végén is meghaladta az 51 millió forintot. Az ellenség teljes és végleges legyőzésében azonban egy nagyon várt szövetségesre, a tavaszra kell számítani.

SZOKOLY ENDRE